

Europos LIETUVIS

Nr. 43 (2028)

Londonas, 1988 m. lapkričio 9 d.

XLII

SAJŪDŽIO STEIGIAMAJAM SUAŽIAVIMUI PASIBAIGUS

Tešiamie *Eltos* reporterio sutrumpintą suvažiavimo eigos aprašymą, tilpusį „Tiesoje“ Nr. 246, 1988.X. 25.

Informaciją apie bendrosios Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio programos ruošimo ir priėmimo tvarką padarė profesorius B. Kuzmickas. Mandatų komisijos pranešimą padarė šios komisijos narys M. Laurinkus, suvažiavimo organizacinio komiteto narys R. Rimdžius painformavo apie rinkimų į seimą tvarką.

Buvo perskaitytos sveikinimo telegramos. Suvažiavimas labai pakiliai sutiko pranešimą, kad Lietuvos TSR vyriausybė, operatyviai reaguodama į visuomenės, tikinčiųjų pageidavimus, nutarė nuo 1988 metų spalio 22 d. grąžinti Vilniaus katedrą (Paveikslų galeriją) Lietuvos katalikų bažnyčiai.

Vakare miesto gatvėmis vyko eitynės, mitingas Gedimino aikštėje bei „tautinis vakaras“, buvo sodinami ąžuoliukai Tauro kalne.

Sekmadienį, spalio 23 d. dar gerokai prieš septynias Vilniuje, Gedimino aikštėje, susirinko Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo delegatai, svečiai, tūkstančiai vilniečių. Iškilmingas mišias prie Katedros laikė kardinolas V. Sladkevičius su arkivyskupu L. Poviloniu, vyskupais A. Vaičiūm, J. Preikšiu, V. Michelevičium.

Savo pamoksle kardinolas paragino susikaupti darbui, palaikyti rimtį ir vienybę, padėkoti už Katedros sugrąžinimą tikintiesiems.

Suvažiavimo posėdžiuose kalbėjo eile delegatų, jų tarpe: moterų sąjūdžio atstovė E. Kūbilenė, akademikas V. Statulevičius, Kauno iniciatyvinės grupės narys A. Patackas, Lietuvos „Žaliųjų“ judėjimo atstovas profesorius V. Antanaitis, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio lenkų grupės atstovas Z. Mackevičius, Kultūros fondo pirmininkas profesorius Č. Kudaba, Lietuvos kultūros fondo žydų bendruomenės pirmininkas E. Žingeris, Australijos lietuvių rašytoja L. Šimkutė, Pelesos (Baltarusijos) TSR lietuvių M. Kruopienė, buvęs Sibiro tremtinys inžinierius A. Skaisgiris, architektas A. Kaušpėdas, poetas S. Geda, Armėnijos nacionalinio fronto atstovas A. Manugrianas.

Suvažiavimo spaudos centro vadovas, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys žurnalistas A. Čekuolis informavo delegatus ir svečius, kad suvažiavimo darbą nušviečia daugiau kaip keturi šimtai žurnalistų. Iš 17 užsienio šalių atvyko šimtas trys užsienio žurnalistai.

Spaudos centras kasdien leidžia suvažiavimo biuletenį lietuvių, rusų, anglų ir vokiečių kalbomis.

Antrąją suvažiavimo dieną buvo surengta spaudos konferencija „Lietuvos istorija“.

Suvažiavime žodį tarė Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius A. Brazauskas.

Suvažiavimas apsvairstė ir priėmė Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio bendrąją programą, įstatų. Buvo priimta 30 suvažiavimo rezoliucijų Lietuvos TSR politinio, ekonominio, visuomeninio, kultūrinio gyvenimo, demokratijos, viešojo plėtojimo ir kitais klausimais.

Suvažiavimas pasiuntė sveikinimo telegramą TSKP CK Generaliniam Sekretoriui TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkui M. Gorbačioviui.

Ji baigiama šiaip:

Mes tikime Jumis, Michailai Sergejevičia. Jūsų žodžiai — mūsų plakatuose. Sąjūdis nenukryps nuo partijos nubrėžto kelio, nuo kelio, vedančio į gilumines ir konstruktyvias permainas mūsų gyvenime“.

Sveikinio telegrama taip pat pasiųsta TSKP CK Politinio biuro nariui, TSKP

LIETUVOS PERSITVARKYMO SAJŪDŽIO SEIMO TARYBA

Spalio 23 d., Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio delegatai iš savo tarpo išsirinko 220 asmenų Sąjūdžio seimą, o seimas slapto balsavimu išsirinko 35 asmenų valdybą:

Kun. Vaclovas Ichoro Aliulis, Vaidotas Antanaitis, Kazimieras Antanavičius, Osvaldas Balakauskas (kompozitorius), Emanuelis, Vytautas Bubnys (iniciatyvinės grupės narys, rašytojas), Antanas Buračas (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, ekonomistas, akademikas), Algimantas Čekuolis (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, *Gimtojo Krašto* redaktorius), Virgilijus Čepaitis (iniciatyvinės grupės narys, rašytojas), Sigitas Geda (iniciatyvinės grupės narys, poetas), Bronius Genzelis (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, filosofas), Jefremov Georgij, Romas Gudaitis (KP narys, rašytojas), Arvydas Juozaitis (iniciatyvinės gr. narys, filosofas, Sąjūdžio žinių redaktorius), Julius Juzeliūnas (iniciatyvinės grupės narys, kompozitorius), Algirdas Kaušpėdas (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, architektas, roko grupės *Antis* vadovas), Česlovas Kudaba (iniciatyvinės grupės narys, geografijos profesorius, Lietuvos Kultūros Fondo pirm.), Bronius Kuzmickas (KP narys, iniciat. gr. narys), Vytautas Landsbergis (inic. grupės narys, muzikologas), Justinas Laurinkus, Justinas Marcinkevičius (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, poetas), Marcelijus Martinaitis (poetas), Alvydas Medalinskas (iniciatyvinės grupės narys, ekonomistas), Jokūbas Minkevičius (KP narys, filosofas), Kazimieras Motieka, Algimantas Nasvytis, Romualdas Ozolas (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, profesorius, *ATGIMIMO* redaktorius), Vytautas Petkevičius (KP narys, iniciatyvinės grupės narys, rašytojas), Kazimiera Prunskienė (KP narė, iniciatyvinės grupės narė, ekonomijos profesorė), Vytautas Radžvilas, Raimundas Rajeckas (KP narys, iniciatyvinės grupės narys), Vytas Tomkus (iniciatyvinės grupės narys, žurnalistas, *ŠLUOTOS* redaktorius), Kazimieras Uoka (KP narys), Zigmars Vaišvila (iniciatyvinės grupės narys, fizikas/ekologas, *ŽEMYNĄ* iniciatorius), Arūnas Žebriūnas (iniciatyvinės grupės narys, filmų režisierius), Emanuelis Žingeris.

CK sekretoriui A. Jakovlevui. Joje be kita ko, pažymima, „Kai mes kalbame ir galvojame apie rusų tautą kai mes sakome „internacionalizmas“, turime galvoje tokius žmones, kaip Jūs. Visa Jūsų veikla, Jūsų apsilankymas senesniai Lietuvoje leidžia mums tikėti ir įrodinėti tiems, kurie netiki, kad tie žodžiai — ne tušti“.

Suvažiavimas pareiškė protestą prieš iškreiptą „Amerikos balso“ radijo stoties informaciją apie suvažiavimo darbą.

Lietuvos episkopato padėką už Vilniaus katedros grąžinimą Lietuvos katalikų bažnyčiai paskelbė Lietuvos vyskupijų liturginės komisijos pirmininkas kunigas V. Aliulis.

Suvažiavimas išrinko Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio seimą iš 220 asmenų. Jie buvo kviečiami į sceną.

Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys profesorius V. Daunoras skelbė geros valios pareiškimą:

„Politinė situacija būna palanki arba nepalanki dorai ir gerai valiai. Dabartinė situacija, sukurta TSKP XIX partinės konferencijos politinių nuostatų, palanki jai. Mes Lietuvos gyventojai, savo ruožtu padarėme daug ką, kad šios nuostatos įsitvirtintų gyvenime.“

Mes, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio

Antano Terlecko Kalba, Pasakyta Sąjūdžio Suvažiavime

„...Kaip kažkada kryžuočiai prūsus, taip 1939, o gal gerokai anksčiau, mūsų rytų kaimynas sumanė lietuvių tautą paversti vergais, o jų vaikus išauginti tautos duobkasiais. Kad šiandien galim kalbėti iš šios tribūnos, ačiū lietuviui motinai, užauginusiai laisvę mylinčius vaikus. O kaip ne kentė okupantas mūsų laisvės! Pirmiausia reikėjo sunaikinti inteligentią ir dvasininkiją. Vežė ir vežė į Sibiro platybes, kad nebektų Lietuvoj dorų žmonių. Kitus suguldė miestelių aikštėse patyčiom, ir seserims neleido apraudoti jų kapo. Šiandien sielojamės dėl dvasinio tautos nuopolio. Kiek gerų mokytojų ir taurių kunigų būtų išaugę iš gimnazistų, suguldytų Rinių miškelyje! O kaip ilgus pokario dešimtmečius muše ir muše kiekvieną, kurio širdis jautresnė, kurio galva karštesnė. O vis dėlto smogėjų pykčiui tauta liko gyva. Kiek laisvės meilės degančių akių matau šioje salėje! Kaip nekenčia mūsų laisvės šiandieniniai tautos smaugėjai, parodė rugsėjo 28-toji. Kokia neapykanta baudėjai daugė žmones, drąsiai tautines vėliavas, lupo nuo kritinių Sąjūdžio ženklelių. Ne narkotikų baimė juos stimulavo. Jie manė, kad guminiai vėzdai privers mus išsižadėti pačios laisvės idėjos. Ačiū Dievui, šiandien mes vis dažniau prisimename Stasio Šalkauskio mintis: „Iškęs drąsiai idėją, kovodamas už ją, laimėsi daugiau, negu paskendęs kompromisų liūne.“ Manau, čia, kad kaip tik vieta pakalbėti apie kompromisų pavojų Lietuvai ateitį. Lietuvos Laisvės Lyga pritaria Sąjūdžio programai ekonomikos, ekologijos, kultūros bei žmogaus teisių srityje. Tačiau prancūziško žodžio „suverenitetas“ reikšmę mes aiškinamės pagal tarptautinių žodžių žodyną. „Suverenitetas“ reiškia vienos valstybės nuo kitų valstybių savo vidaus reikalų ir užsienio santykių tvarkymą. Suverenitetas arba tautai priklausanti aukščiausių teisių visuma gali būti realizuota tik pašalinus iš savo teritorijos svetimą kariuomenę. Teko girdėti sąvoką „tarybinis suverenitetas“. Ačiū, Stalinas apdovanojo mus „tarybine valdžia“, „tarybine teise“, išaugino „tarybinę buržuaziją“.

Ar sąvoka „tarybinis suverenitetas“ nėra okupacijos sinonimas?

Lietuvių tautą giliai skaudina užsienio masinių informacijos šaltinių skleidžiamas melas, esą trys Baltijos tautos — estai, latviai, lietuviai per beveik 50 nelaisvės metų susitaikė su savo dalia ir tereikalauja iš savo šeiminių vien autonomijos principais tvarkyti kai kuriuos savo ūkinius reikalus. Lietuvos Laisvės Lygos

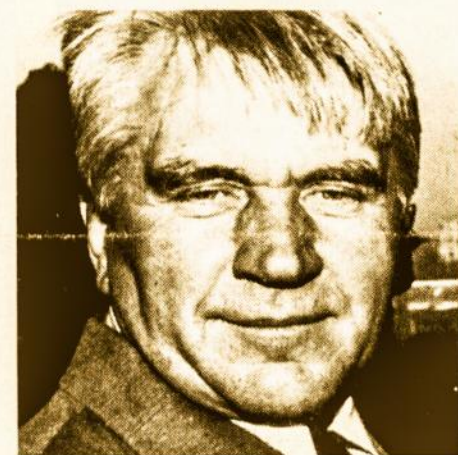
vardu pareiškiu, kad lietuvių tauta, turinti tokią garbingą istoriją, senas valstybingumo tradicijas, niekad nesusitaikys su Hitlerio ir Stalino primesta jai vergija. Lietuvos Laisvės Lyga reikalauja iš Tarybų Sąjungos vyriausybės.

1) paskelbti Molotovo-Ribentropo pakto neturintį juridinės galios,

2) išvesti iš Lietuvos okupacinę kariuomenę,

3) palikti lietuvių tautai teisę pačiai spręsti savo likimą.

Tarybinė spauda bando mus įtikinti, kad esame nepilnaverčiai. Su Stalino ir Brežnevo nuniokota Lietuvos ekonomika, nepragyvensime. Kolonizmo adeptams iškvieta mintis, kad „mažos“ tautos be „draugiškos pagalbos“ negali žengti nė žingsnio. Gal metas mums susiprasti ir liautis būti našta mūsų geradariams iš Maskvos... Suvienytų tautų nariais yra 159 valstybės. 62-jų turi mažiau gyventojų negu Lietuva. Jos atsisakė didžiųjų valstybių pagalbos ir pasiskelbė nepriklausomos. Vienintelė vargšė Rusija velka iki šiol sunkią mesianizmo našta. Suteikime jai internacionalinę pagalbą. Savo politinę ir ekonominę našta neškime patys. (Po šių žodžių buvo ypatingai plojama).

Antanas Terleckas

„...Koks esu laimingas, kad šioje salėje sėdi trys konclagerio, Stalino nesusipėti supūdyti Lietuvos partizanai — Jonas Petkevičius, Jonas Protusevičius ir Leonas Laurinkas, persitvarkymo gadynė, šių metų birželio 14 pirmas Gedimino aikštės iškėles trispalvę. Jeigu Lietuvoje nėra tokios demografinės krizės, kaip Latvijoje ir Estijoje, — ačiū pokario metų pasipriešinimo judėjimui.

Lietuvos Laisvės Lyga linki šiam Sąjūdžio suvažiavimui įžiebtį tvirtą viltį, kad mes gyventume nepriklausomoje Lietuvoje“.

lietuvių tautos nacionalinio atgimimo tėvo daktaro Jono Basanavičiaus medalį.

Dokumentiniais kadrais apie Lietuvos tautinės vėliavos iškėlimą Gedimino pilies bokšte 1939 ir 1988 metais prasideda tautinis vakaras.

Tautiniai drabužiais ir baltu nuometu pasidabinusi liaudies dainų atlikėja V. Povilionienė pradeda Maironio ir J. Naujalio dainą „Lietuva brangi“. Kartu su ja dainuoja visa salė.

Iškilmingai skambėjo liaudies dainos, lietuvių muzikos klasikų kūriniai, kuriuos atliko jungtinis kolektyvas — Valstybinis televizijos ir radijo, Valskybinės konservatorijos studentų, „Ąžuoliuko“ ir „Varpo“ chorai. Tautinių dainų koncertą užbaigė daina „Varpas“, kurią pagal Vinco Kudirkos žodžius sukūrė kompozitorius G. Kuprevičius ir dedikavo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio steigiamajam suvažiavimui.

Ivyko Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio seimo tarybos rinkimai. Mandatų komisija supažindina su rinkimų rezultatais. Taryba pristatoma delegatams.

Tuo suvažiavimas baigia savo darbą. Žvakių šviesoje nuleidžiamos tautinės vėliavos. Skamba trijų Pabaltijo tautų — lietuvių, latvių, estų tautinės giesmės.

LIETUVOJE

Suvaržymai tautinei vėliavai

LTSR Aukščiausios tarybos prezidiumas priėmė nutarimą dėl geltonos, žalios ir raudonos vėliavos naudojimo tvarkos. Vėliavą sudaro audekla, susidedantis iš trijų lygių horizontalių spalvotų juostų. Vėliavos pločio ir ilgio santykis — 1:2. Šios vėliavos naudotinos jaunimo, sporto draugijų, visuomeninių organizacijų, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio renginiuose. Gyventojams pageidaujant iškabinti tautinę vėliavą prie privačių namų, ji gali būti iškelta tik kartu su TSRS valstybine ir LTSR valstybine vėliava. Tuo atveju tautinė vėliava negali būti didesnė už kitas vėliavas. Žiūrint į pastato fasadą, tautinė vėliava turi būti iškelta dešinėje pusėje nuo kitų dviejų.

LTSR Mokslių Akademijos nariai

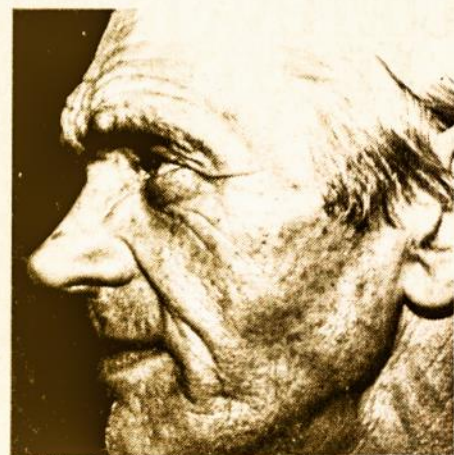
LTSR Ministrų Taryba nutarė panaikinti LTSR Liaudies Komisarų Tarybos 1946 m. sausio 18 d. nutarimą, kuriuo LMA tikrieji nariai Mykolas Biržiška ir Vincas Krėvė-Mickevičius, karo metu pasitraukę į Vakarus, buvo pašalinti iš Mokslių Akademijos sudėties. Abu akademikai yra mirę.

POLITINIAI IR RELIGINIAI KALINIAI TEBĖRA NELAISVĖJE

Spalio 26 Vokietijos kancleriui Kohl viešint Maskvoje M. Gorbačiovas jam pažadėjo ligi šių metų galo paleisti visus Sovietų Sąjungoje esančius politinius kalinius.

Spalio 28 Vilniuje LKP Sekretorius Algirdas Brazauskas kalbėdamas TV programoje pakartojo, kad visi lietuviai politiniai kaliniai bus tuoj paleisti.

Lietuvių Informacijos Centrai susirūš telefonu su Politinių kalinių gelbėjimo komiteto nariu Povilu Pečeliūnu Vilniuje paaiškėjo, kad visi lietuviai politiniai kaliniai tebėra nelaisvėje.

Povilas Pečeliūnas

Povilas Pečeliūnas sakė, kad jis susirūš telefonu su kun. Sigitu Tamkevičium, Baliau Gajausku ir Gintautu Iešmantu. Jis taip pat pranešė, kad Viktoras Petkus, kuris trumpai buvo atvykęs į Vilnių, — grąžintas atgal į tremtį Bagdarine.

Povilas Pečeliūnas, buvęs politinis kalinis ir Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio narys taip pat pranešė, kad Politinių kalinių gelbėjimo grupė spalio 29 d. 13 val., jeigu kaliniai nebus paleisti, demonstruos prie LK partijos įstaigų, reikalaudami politinių kalinių paleidimo.

Kitas Politinių kalinių gelbėjimo komiteto narys Petras Cidzikas, buvęs dėl savo religinių įsitikinimų psichiatrinės ligoninės kalinis, nuo rugpjūčio 29 d. Gedimino aikštėje badavo reikalaujamas kalinių laisvės. Jo sveikata, pranešama, yra menka ir blogėja.

LIC

Paskutinės žinios. Petras Cidzikas spalio 29 d. bado streiką nutraukė. Kun. S. Tamkevičius yra laisvas Vilniuje, o Viktoras Petkus, Balys Gajauskas ir Gintautas Iešmantas yra laisvi ir pakeliui į Vilnių.

Vysk. J. Steponavičius Romoje

Vienas plačiausiai skaitomų Romos dienraščių — „Il Tempo“ — paskelbė žurnalisto Svidercoschi pasikalbėjimą su Vilniaus arkivyskupijos apaštalinio administratoriumi vyskupu tremtiniu Julijonu Steponavičium, kuris nuo rugsėjo 28-os dienos tris savaites viešojo Romoje. Žurnalistas atkreipė dėmesį, kad dieną prieš pasimatymą vyskupui Julijonui Steponavičiui buvo suėję 77-neri metai amžiaus. Iš jų 27-nerius metus vyskupas Steponavičius išbuvo prievartinėje tremtyje Žagarės miestelyje, negalėdamas eiti jam pavestų Lietuvos sostinės Vilniaus arkivyskupijos apaštalinio administratoriaus pareigų. Vyskupas Steponavičius, kuris dar yra tvirtas kaip ažuolas, rašo italis žurnalistas, nelaiko savęs kankiniu, bet tikėjimo liudytoju. Apie savo padėtį ir praeities įvykius vyskupas kalba ramiai, be mažiausios pagiežios, tik jis vis dar negali susitaikinti su mintimi, rašo italis žurnalistas, kad jis buvo ištremtas iš savo arkivyskupijos nieku jį neapkaltinus ir neiškelus jam teismo proceso. Vienintelė priežastis dėl kurios buvau pašalintas iš savo pareigų, pažymėjo vyskupas Steponavičius, buvo ta, kad atsisakiau vykdyti valdžios primetamus įsakymus, prieštaraujančius Bažnyčios įstatymams. Kaip vyskupas, negalėjau paklusti reikalavimui, kad uždrausčiau katekizuoti vaikus, negalėjau sutikti, kad valdžia kištųsi į Bažnyčios vidaus reikalus, kaip kunigų skyrimą ir kunigų seminarijos reikalų tvarkymą. Kaip katalikų Bažnyčios vyskupas jaučiu pareigą puoselėti ir stiprinti pasauliečių tikinčiųjų ir kunigų dvasinį gyvenimą, o ne jį slopinti ir griauti. Vyskupas Steponavičius išreiškė ypatingą džiaugsmą dėl susidariusios galimybės aplankyti Romą, susitikti su Šventuoju Tėvu, su valstybės sekretoriumi kardinolu Casaroli ir kitais Romos kurijos nariais. Kaip pats Popiežius, taip ir kardinolas valstybės sekretorius ir kiti sutikti asmenys, pažymėjo vyskupas Steponavičius, yra labai gerai susipažinę su dabartine Lietuvos katalikų Bažnyčios padėtimi. Italo žurnalisto paklaustas, kokia yra dabar Lietuvos Bažnyčios padėtis, vyskupas Steponavičius atsakė, kad valdžia yra pažadėjusi parengti ir paskelbti naujus juridinius potvarkius dėl Valstybės ir Bažnyčios santykių Lietuvoje. Mes visi laukiame tų naujų įstatymų ir kai jie bus paskelbti,

patatysime, kas ir kaip yra pasikeitę.

Bažnyčia laukia, kalbėjo vyskupas Steponavičius, kad Lietuvos valdžia nesikištų į bažnytinės bendruomenės vidaus reikalus. Bažnyčia reikalauja, kad jai būtų leidžiama nevaržomai suteikti jaunimui religinį auklėjimą, katekizuoti vaikus, Bažnyčia reikalauja, kad vyskupai galėtų netrukdomai, be valdžios kišimosi, vykdyti jiems pavestą ganytojinę misiją. Paklaustas, ar plačiai garsinama persitvarkymo politika jau yra davusi konkrečių rezultatų, vyskupas Steponavičius išreiškė nuomonę, kad Gorbaciovas nuosirdžiai siekia padaryti pakeitimų esamoje santvarkoje, ypač socialinėje ir ekonominėje srityje. Ar šios pastangos bus sėkmingos, nežino tik vienas Dievas. Baigdamas pokalbį, ir atsakydamas į žurnalisto klausimą, ar tikisi pamatyti Popiežių Lietuvoje, vyskupas Steponavičius atsakė, kad visi Lietuvoje laukia Popiežiaus ir meldžiasi, kad Popiežius galėtų Lietuvą aplankyti. Ar ir kada tai įvyks, žino tik Dievas. Į paskutinį žurnalisto klausimą, ar tikisi sugrįžti į savo arkivyskupiją, vyskupas Steponavičius atsakė, jog dabartiniu metu neturįs daug vilčių sugrįžti. Kol savo poste pasiliks dabartinis Religijų reikalų tarybos įgaliotinis, sunku tikėtis, kad man bus leista sugrįžti į savo pareigas Vilniaus arkivyskupijoje. Valdžia nenori pripažinti, kad yra padariusi klaidą. O be to, pridūrė baigdamas vyskupas Julijonas Steponavičius, nuo Žagarės iki Vilniaus yra trys šimtai kilometrų. Tai toks tolimas kelias...

Romos dienraštis „Il Tempo“ pasikalbėjimą su Vilniaus arkivyskupijos apaštalinio administratorium vyskupu Julijonu Steponavičium paskelbė antrašte — „Romoje prabilo paskutinioji Tylos Bažnyčia“.

K.L.

Spalio 25 d. Italijos katalikų dienraštis „Avvenire“ taip pat paskelbė pasikalbėjimą su vyskupu Julijonu Steponavičium. Pasikalbėjimas užima ištisą laikraščio puslapį, yra paskelbtas stambia antrašte „Mano tremties metai“, yra iliustruotas trimis nuotraukomis — vyskupo Steponavičiaus, didelio lietuviško kryžiaus ir Martyno Mažvydo katekizmo titulinio puslapio.

NAUJI PRENUMERATORIAI

„Europos Lietuvį“ siuntinėjame į visus pasaulio kraštus. Užsakykite „Europos Lietuvį“.

DR. V. SKUODŽIO PASKAITOS PABAIGA*

Paskutinis klausimas šio pranešimo temoje — kokią poziciją dabar turi užimti lietuvių išeivija, dabartinių įvykių Lietuvoje šviesoje ir Sovietų Sąjungos dabartinės vidaus politikos kontekste?

Mūsų išeivijai dabar yra labai svarbu išnaudoti visas galimybes, kad sustiprinti ryšius su Lietuva. Dabartinį beveik revoliucinį judėjimą Lietuvoje būtų labai susitiprinęs kultūrinis bendradarbiavimas su pavergtąja mūsų tautos dalimi. Kurios nors meninės ar sportinės grupės atvykimas į Lietuvą dabar ten turėtų sprogimo efektą ir tikriausiai pasitarnautų pretekstu naujoms, visai netekėtoms demonstracijoms.

Didelė klaida manyti, kad Lietuvai yra reikalingas vadovavimas iš šalies. Tačiau jai yra būtina visokeriopa pagalba. O tos pagalbos pagrindinės formos turėtų būti tokios: 1. aktyviai reaguoti į visus įvykius Lietuvoje; 2. operatyviai informuoti visą pasaulį apie juos; 3. daryti aktyvų poveikį savo kraštų vyriausybėms, įtakingiems asmenims ir organizacijoms; 4. pasiekti, kad būtų pasmerktas Stalino-Hitlerio susitarimas. Reikalinga pastoviai platinti to susitarimo tekstą visur, net ir pačioje Lietuvoje; 5. nuolatos stiprinti vienybę su latvių ir estų išeivija bendram veikimui, nes mūsų pagrindinės problemos yra tos pačios; 6. nuolatos ieškoti kelių į pasaulio didžiąją spaudą; 7. morališkai remti kitataučius, kurie ką nors gero daro ar padarė Lietuvos labui; 8. nuolatos kelti klausimus dėl sovietų nesilaikymo Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių principų; 9. pasiekti, kad vyskupas Julijonas Steponavičius būtų sugrąžintas į Vilnių eiti savo vyskupiškomis pareigoms ir kad būtų paleisti visi politiniai kaliniai ir tremtiniai; 10. į Lietuvą nuvežti kuo daugiau išeivijoje išleistų knygų, žurnalų, laikraščių ir kitokių spausdinių. Ten labai reikalingos ir gerų straipsnių, paskelbtų išeivijos spaudoje, iškarpos. 11. grįžtant iš Lietuvos paimti ten siūlomus rankraščius; 12. remti LKB Kroniką ir jos platinimą išeivijoje ir kitataučių tarpe. Nereikėtų pamiršti, kad visų Lietuvoje vykstančių judėjimų pradininkė yra LKB Kronika. 13. išnaudoti visas galimybes ryšiams su Lietuva stiprinti. 14. reikalinga mums visiems nuolatos ieškoti naujų veikimo būdų ir metodų. Mes neturime pasilikti tikrai Lietuvoje vykstančių įvykių pasyviais stebėtojais. Mes turime tapti nors ir netiesioginiais tų įvykių dalyviais.

„Tėviškės“ Artistų Koncertas ir Naujos Išeivijos Pradžia

Paskutiniai mėnesiai Vokietijos lietuvių turėjo, kaip niekada savo istorijoje, labai daug progų susitikti su menininkais iš Lietuvos, klausytis jų koncertų. Daugumas menininkų nepraleido progos apsilankyti Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijos lietuvių centre.

Vokietijos lietuvių „Kultūros“ draugija, kuriai vadovauja Plechavičiūtė-Veigel ir Palavinskas, surengė šių metų spalio 15 dienos vakarą, Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabučio salėje, vilniškės „Tėviškės“ draugijos artistų koncertą.

Kaip jau įprasta, pirmiausiai šnekojo Palavinskas „Kultūros“ draugijos rengėjų vardu. Paskui su lietuviška vėliavėle rankoje savo kalbą pradėjo trijų Lietuvos artistų grupės vadovas, (ir šiais laikais neapsieina sovietai be tokių piliečių — R.Š.) vienas iš Lietuvos išeiviams skirtų propagandinio leidinio „Gimtasis Kraštas“ redaktorių Valatka. Jis papasakojo koncerto lankytojams, apie kai kuriuos Maskvos inspiruotus persitvarkymus okupuotoje Lietuvoje.

Matyt reikalinga, kad suveiktų kažkokios dar paslėptos jėgos, kad sukrestų mūsų išeiviją taip, kad ir joje prasidėtų persitvarkymas arba atgimimas. Tam duoda akstiną ištisų didelių įvykių, kurie dabar vyksta Lietuvoje. Tačiau ten bus išgyventa dar ne viena didelė drama, nes kova už tikrąją laisvę be aukų yra neįmanoma. Tikėkime, jog Lietuvoje prasidėjusi atvira ir aktyvi kova ir būsimo aukos anksčiau ar vėliau tikrai atves į Lietuvos tikrąją laisvę ir jos suvereniteto atkūrimą.

Vytautas Skuodis

1988 m. liepos mėn. 29 d.

*Dr. V. Skuodžio paskaitos ši pabaiga buvo gauta vėliau, todėl ir spausdiname ją pavėluotai.

ATITAIŠYMAS

„Europos Lietuvio“ 32 nr. 2 psl. dr. V. Skuodžio spausdintoje paskaitoje įsivėlė nemaloni klaida, (pirmos skilties paskutiniam paragrafe) vietoje: „Būnant kalėjimuose ne vienas ne kriminalinis kalinys man aiškino, ... — turėtų būti: „Būnant kalėjime ne vienas kriminalinis kalinys man aiškino, ...
Už padarytą klaidą atsiprašu — Red.

Romas Šileris

LIETUVA IR TARYBŲ SĄJUNGA LEMTINGAISIAIS LIETUVAI 1939—1940 METAIS

JUOZAS URBŠYS

BUVĘS LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS

6. Pasirašymas

5

Spalio 9 dieną ministro pavaduotojas Kazys Bizauskas ir kariuomenės vadas Stasys Raštikis išvyko į Kauną pranešti vyriausybei apie derybų eigą.

Lietuvos vyriausybei pasirinkimas buvo toks:

1. Arba ji pasirašo Tarybų Sąjungos reikalaujamą savitarpio pagalbos sutartį, duodančią Tarybų Sąjungai teisę laikyti tam tikrose Lietuvos teritorijos vietovėse sutarto kiekio įgulas ir atgauti Vilnių su Vilniaus krašto teritorijos dalimi;
2. Arba tos sutarties nepasirašo ir tada negauna Vilniaus ir sueina į pražūtingą konfliktą su Tarybų Sąjunga. Kokį pavidalą galėjo įgauti tas konfliktas, akivaizdžiai parodė vėlesnis Suomijos patyrimas, apie kurį anksčiau buvo jau minėta.

Lietuvos vyriausybė, suprantamas daiktas, pasirinko tad pirmąją išeitį.

Spalio 10 dieną Bizauskas su Raštikiu grįžo į Maskvą su šituo sprendimu.

Visa delegacija nuvykome vėl į Kremlių.

Atrodė, dabar, kai Lietuvos vyriausybė priėmė Tarybų Sąjungos reikalavimą, sunkumų nebesutiksime. Iš tikrųjų buvo ne visai taip.

Kremliuje mus priėmė Molotovas, Potiomkinas, Pozdniakovas. Stalino nebuvo. Molotovas pranešė, jog Tarybų Sąjungos vyriausybė nutarė du ankstesnius sutarčių tekstus (1. Vilniaus grąžinimo ir 2. Savitarpio pagalbos) sujungti į vieną.

„Vilniaus ir Vilniaus srities Lietuvos Respublikai perdavimo ir Lietuvos-Tarybų Sąjungos savitarpio pagalbos sutartį“.

Susipažindama su tuo nauju projektu, Lietuvos delegacija pastebėjo, kad ir sutarties galiojimo terminas prailgintas iki 15 metų. Tačiau tas terminas liečia tik II-VII straipsnius, nustatančius savitarpio pagalbos prievoles. Vilniaus ir Vilniaus srities perdavimo straipsnis, pirmasis, — netermininis, tai yra amžinas.

Aiškinantis toliau, sužinojome, jog ir įvedamos kariuomenės kontingentas taip pat pagausintas. Bandome reikšti nepasitenkinimą tais pakeitimais, bet Molotovas trumpai drūtai apskelbė, kad taip yra pats Stalinas nusprendęs ir todėl nieko daugiau keisti nebegalima. Jis liepia atnešti seną radakciją su Stalino ranka įrašytais pakeitimais.

— Matote, — tarė, rodydamas tą superargumentą.

Sakau Molotovui:

— Norėtume grįžti į pasiuntinybę pasitarti.

— Tarkitės čia, duosime atskirą kambarį.

— Mums patogiau būtų pasiuntinybėje.

Parvažiavę į pasiuntinybę, ieškome kambario, kur būtų „saugiausia“ tartis.

Mat pasiuntinybės namai nuomojami iš Tarybų Sąjungos valstybinio namų

fondo, namuose lankosi tarybiniai meistrai, kai prireikia ką pataisyti. Pasiuntinybės darbuotojai kone tikri, jog yra įrengti slapti mikrofonai. Na, ką gi... Gal ir tikrai Molotovas žinojo, ką sako, kai siūlė tartis ten pat, Kremliuje.

Konstatavę, jog kalbėk nekalkėk nieko geresnio neišsuderėsim, „nusprendžiame“ ir pakeitimus priimti.

Grįžę į Kremlių be Molotovo, Potiomkino, Pozdniakovo, randame dar vyresnio amžiaus karininką, Raudonosios armijos vadovybės atstovą.

— Štabas, pasirodo, nenusibrėžė sau perleistino vokiečiams ruožo linijos. Duokite jiems tą žemėlapi, kur įteikėm jums per pirmą susitikimą. Jie tą liniją tuoj nusibrėš ir žemėlapi sugrąžins, — pasakė Molotovas.

Išimu iš portfelio žemėlapi ir paduodu karininkui, pridurdamas:

— Tik prašom neužmiršt sugrąžinti.

— Žinoma, žinoma, nusibrėšim ir grąžinsim.

Tiek tą žemėlapi ir tematėm...

Ateina Stalinas. Molotovas sako jam:

— S litovskimi družjami vsio užie ulazienu (Su bičiuliais lietuviais viskas jau sutvarkyta).

— Kai taip, — atsiliepia Stalinas, — kol raštinės viską paruoš, galime čia visi kartu kiek pasitiprinti.

— Beje, — priduria dar, — mums reikia dabar paskirti į Lietuvą įgaliotą ministrą (mat, Pozdniakovas, Karskį atšaukus, veikė tik kaip reikalų patikėtinis — poveriennyj v dielach).

— Kaip manote, ką? — kreipėsi į Molotovą.

— Reikia pagalvoti, — atsako tas.

Kadangi klausimas buvo iškeltas prie mūsų, tai ir aš šypsodamas įsiterpiu:

— Kam toli ieškoti, turite poną Pozdniakovą, kuris jau gerai pažįsta Lietuvą. Pozdniakovas, kiek sumišęs, neišklaidus pasako kažką, nugirdau tik žodį „nuovargis“.

— Tai ką, ar kalėjime sėdėjai? — klausia jo gana stačiai Stalinas.

— Ne, bet... ir Pozdniakovas mini kažkokias savo šeimos negandas.

Kitam derybų stalo galan atneša šaltų valgių, gėrimų.

Ateina Vorosilovas ir Ždanovas su keleta dienų neskusta barzda.

Vaišinamės, šnekučiuojame.

Stalinas pajuokia Lenkijos ambasadorių, pavardė, rodos, Grzybowski, sumaniusį, girdi, reikšti protestą prieš Tarybų Sąjungos kariuomenės įžengimą į Lenkijos teritoriją rugsėjo 17 dieną; smerkia Rydz-Smigly, kam tasai pabėgęs iš Lenkijos, apleidamas nelaimėje savo tautą. Tai tau, matai, ir vadas.

Vorosilovas juokauja:

— Mes siūlėmės Ribentropui, kad Vokietija su Japonija priimtų mūsų Antikominterno paktą.

Vorosilovas iš viso atrodė humoro žmogus.

Ateina kažko paklausti nedidėlis vyrukas — turbūt iš raštinės. Stalinas įpila jam pilną arbatinę stiklinę degtinės ir sako: — Gerk!

Vyrukas kiek pasimaivo, Stalinas jam:

— Piej, piej niečievo tut! Ruskij čeloviek vypit liubit (Gerk, gerk! Nėr ko čia! Rusas išgerti mėgsta!)

Gal pačią reikalingiausią kalbą pasakė jaunas aktorius iš Lietuvos Jaunimo Teatro Storpirštis, pristatydamas programą ir dainininkę Trimakaitę bei pianistę Kisieliūtę.

Koncertas prasidėjo bendrai sudainuota Maironio „Lietuva brangi“ (neišcenzuruota versija). Apie valandą užtrukusiame koncerte, buvo sutartinių, deklamacijos, skambinimo, daugiausia lietuvių ir užsienio klasikinių žanro kūrinių. Koncertas buvo užbaigtas, sudainavus „Lietuvos Himną“.

Bendrai kalbant, profesionalai menininkai iš Lietuvos koncerto lankytojų nenustebino. Panašaus lygio pasirodymų dar galime suorganizuoti lietuvių išeivių talentų jėgomis. Trimakaitės balsas gražus, bet ne per stipriausias, nes saliuokės gale buvo ją sunku girdėti, o vokiškai dainuotą tegalėjai vos suprasti. Nebuvo ir gimnazijos pianinas tinkamas tokio lygio koncertui. Aktoriaus Storpirščio deklamavimo maniera, kažin kaip neįprasta mūsų ausim. Perdėtas dramatiškumas ne vietoje. Be to neįprastas lietuviams balsių ir dvibalsių tarimas.

Pasirodo, neužtenka sudainuoti „Lietuva brangi“ ir „Lietuvos Himną“, kad pradžiugintų išeivijos lietuvius. Todėl būtų protinga panašiom lietuvių menininkų grupėm susitarti su koncertų rengėjais, kas įdomu gyvenantiems toli nuo Tėvynės.

Rytų Bloko didesnis sienų atidarymas, kosmetiniai persitvarkymai, turi antrą medalio pusę. Vis daugiau žmonių ieško gyvenimo prasmės Vakaruose. Į Vak. Vokietiją iki šių metų pabaigos atvyks 200.000 vokiškos kilmės asmenų. Jų tarpe bus ir lietuvių. Tas skaičius nemažės ir sekančiais metais. Be jų atvyksta ir svetimtaučiai, ieškodami Vak. Vokietijoje prieglobos. Trečdalis jų yra iš Rytų Bloko, kurių tarpe yra ir lietuvių. Jie turi gyventi perpildytuose užsieniečių skirtuose lageriuose.

Aišku, bado ir šalčio jie nekenčia, bet daugumas lietuvių nori išvykti į Ameriką. Būtų gražu, kad Balfas ir kitos lietuvių šalpos organizacijos su ta pačia energija, kurią parodė pokario metais, susirūpintų ir šiais tautiečiais.

Malonu pastebėti, kad Vokietijos lietuviai padeda tiems tautiečiams atsiradusiems naujame gyvenime.

Lietuvių Kultūros Instituto 1988 m. Suvažiavimas

Jau aštuntas iš eilės LKI suvažiavimas vyko 1988 m. spalio 14-16 d.d. Hüttenfelde, Vakarų Vokietijoje. Pasiruošę, pranešimuose ir diskusijose dalyvavo tarp 40 ir 70 iš arčiau ar toliau įvykusių LKI narių ir svečių. Suvažiavimo paskaitinė programa pradėta ketvirtadienį 9.30 val., Vasario 16 gimnazijos naujojo bendrabučio salėje.

Atidarydamas suvažiavimą, instituto vedėjas V. Bartusevičius palietė svetimų kalbų naudojimo mūsų parengimuose problema, ryšių su Lietuva klausimą ir trumpai pristatė dabartinę LKI padėtį. Užėjimo, kad sudegusios pilies atstatymas eina į pabaigą ir todėl jau yra galimas spartesnis bibliotekos bei archyvo tvarkymas naujose patalpose. Pabrėžiant sunkumų su patalpomis, LKI kaupia medžiaga nuolat pasipildo naujais rinkiniais. Neseniai gauta prof. Maceinos visa biblioteka ir dr. Geručio apie tūkstantis knygų (bei archyvo dalis), kurios jau pergabentos į Romuvą. Peržiūrėjimo ir transporto dar laukia tėv. Bernatonio palikimas. 1987 metų suvažiavime skaitytos paskaitos išeis netrukus iš spaudos. Ir šių metų paskaitas pamatyta išleisti atskiru leidiniu. Knygų katalogavimas, kuriuo rūpinasi bibliotekos vedėjas Artūras Hermanas ir kita LKI veikla eina įprasta tvarka.

Šių metų suvažiavime turėjo būti skaitomos paskaitos išimtinai literatūrinėmis-kultūrinėmis temomis: apie poeziją, prozą, lietuvių literatūros ir Rytų Europos literatūrą tarpe ir palamai apie lietuvių kultūros europietišumą. Deja, tokį vientisą planą nevisai įvyko įvykdyti.

Vietoj neatvykusios pramatytos paskaitininkės, pranešimą apie padėtį Lietuvoje padarė Vokietijoje viešėjęs „Gimtojo krašto“ vyr. redaktoriaus pavaduotojas Rimvydas Valatka. Jis išsivietė pasikeitimus atskirose srityse, persitvarkymo sąjūdžio kilmę ir tikslus. Nors po pranešimo įvykių Lietuvoje vertinimas nepasidarė lengvesnis, nes teityje „visko gali būti“, tačiau buvo plonu išgirsti betarpiškai iš ten veikiančių žmonių lūpų apie jų pastangas, laimėjimus ir nesėkmes. Klausytojams atrodė, jog jo pristatytas ateities vaizdas kiek pesimistiškas, taip pat abejonių kėlė persitvarkymo sąjūdžio likimo surišimas vien su ekonominės padėties pagerėjimu. Iš Budapešto atvykęs prof. dr. Andre

iki dugno. Atbula ranka nusišluosto

pasirašyti. Visi einame prie to didžiulio fotografus. Pasirašome, Molotovas ir aš, neparuoštas, jį pasirašysime ryt vienu

grafai. Už pasirašomojo stalo stovi taip tarybinės pusės. Iš mūsų pusės — mūsų

Dar ten pasėdime. Lyg ir laikas būtų neleidžia Stalinas.

us drabužius, leidžiamės liftu apačion ir mas gaivina. Einame su Stalinu priekyje. Mtelėjusi Cerkvelė. Sukame į jos portą. sako Stalinas. Laipteliai veda žemyn,

tas senovės reminiscencijas.

suolai — ga kokie aštuoni. Susėdame į osilovas su Raštikiu, aš su Ždanovu. buvo jau namo atleistas ir dingęs.

pridėlas. Joje stalas su saldumynais ir gal su laisva galva ir smagus pasižiūrėti

ekrane, rodos, „Volga, Volga...“ Turbūt ksmo. Dainuoja. Groja.

škina man.

išvažiavome iš Kremliaus.

gana dar jaunas vyriškis, balta striuke

io ryto laikraščius gauti ir kavos.

andien kažko vėluoja. Bus turbūt kas

ni. Pirmuose puslapiuose — mūsų naktį ka.

Molotovu užbaigiamė nakties darbą — otovas — nors prie žaizdos dėk.

Mes savo draugų taip neišleidžiame (Bus daugiau)

Bojtą, vengrų literatūrologas ir lietuvių literatūros vertėjas, kalbėjo tema „Postmodernizmas ir Vidurio bei Rytų Europos literatūros“. Definavęs postmodernizmo epochą kaip laiką po 1945 metų ir suskirstęs jį dar į tris periodus: 1945-1960, 1960-1980 ir po 1980 (periodizavimo pagrindas dėdamas politinius įvykius), atskirai apibūdino kiekvieną iš jų ir papildė lietuvių literatūros pavyzdžiais.

Trečiasis paskaitininkas, Miunsterio universiteto slavų-baltų direktorius prof. dr. Freidrichas Scholz as kalbėjo apie „Liaudies poezijos elementus lietuvių rašytinėje literatūroje“. Paėmęs trijų epochų rašytojus — A. Strazdą, Pr. Vaičaitį ir J. Aistį, paskaitininkas ryškino, kaip liaudies poezijos elementai su laiku poetų buvo vis daugiau susvetinami, perdirbami ir meistriškai apiforminami.

Paskutinis paskaitininkas, buvęs Stuttgarto radiofono dirigentas, muzikologas, Vokiečių-lietuvių draugijos pirmininkas prof. dr. Hermann Josef Dahmenas kalbėjo tema „Lietuva — kraštas Europos kultūrų sankryžoje“. Jis ryškino lietuvių kultūros sąryšį su vakarų kultūra tiek politiniu-istoriniu, tiek grynai kultūriniu aspektu, ypač iškeldamas ir muzikinę sritį.

Po visų paskaitų vyko gyvos diskusijos, kurių metu paskaitininkai atsakinėjo į klausimus ir pagilino paskaitose keltus klausimus.

Vakare Lietuvių kultūros draugijos pirmininko A. Palavinsko rūpesčiu LKI suvažiavimo dalyvams ir apylinkės lietuviams buvo surengtas koncertas, kurį išpildė menininkai iš Vilniaus: solistė Sigutė Trimakaitė, pianistė Audronė Kisieliūtė ir Jaunimo teatro aktorius Gediminas Storpštis. Jauni daug žadantys menininkai gražiai pasirodė, o publika juos šiltai priėmė. Po koncerto Romuvos moterų klubo narės vaišino dalyvius užkandžiais ir gėrimais.

Sekmadienio rytą LKI nariai susirinko savo metiniam susirinkimui. Po veiklos pranešimų ir piniginės ataskaitos valdyba buvo atpalaiduota nuo atsakomybės. Sekantiems dviems metams patvirtinta ikišiolinė valdyba — V. Bartusevičius — pirmininkas, dr. V. Lėnertas — vicepirm., dr. K.J. Čeginskas — sekretorius; kontrolierius — P. Odinis. Aptarta ateities veikla ypač būdai, kaip sustiprinti instituto materialinę padėtį. Suvažiavimas baigėsi su pamaldomis ir bendrais pietumis. (LKI)

DR. STATKEVIČIUS LIUDIJO AMERIKOS HELSINKIO KOMISIJOJE

Amerikos Helsinkio Komisija (U.S. Commission on Security and Cooperation in Europe) rugsėjo 15 d. pravedė apklausinėjimą apie tautybių klausimą Sovietų Sąjungoje. Buvo pakviesti pasisakyti dr. Algirdas Statkevičius, gruzinas dr. Valery Chalidze, armėnas Paruir Airikyan ir ukrainietis Petro Ruban. Posėdžiui pirmininkavo komisijos pirmininkas, kongresmanas Steny H. Hoyer. Visi Keturi liudininkai pateikė raštiškus pareiškimus, kurie buvo perskaityti, ir atsakė į komisijos narių klausimus. Dr. Statkevičius papasakojo kaip jis buvo kalinamas psichiatrinėse ligoninėse, apie kalinių kankinimus bei sovietinę priepasaulį Lietuvoje, ir suminė tebekalinamus lietuvius. Šis apklausinėjimas buvo aprašytas „The Washington Post“ dienraštyje.

Dr. Statkevičius taip pat lankėsi JAV Valstybės Departamente, kur kalbėjosi su Departamento pareigūnu D. Grossmanu, Pabaltijo skyriaus direktorium J.W. Zeroliu, ir ambasadoriaus Schifterio vadovaujamo Žmogaus Teisių skyriaus pareigūnais Paula Dobriansky ir John Finerty. Dieną prieš tai dr. Statkevičių Lietuvos diplomatinės tarnybos šefas Dr. S.A. Bačkis ir Lietuvos atstovas S. Lozoraitis, Jr.

VLIKO/ELTOS įstaigoje dr. Statkevičius pasikalbėjo su VLIKO pirmininko pavaduotoju, dr. D. Krivicku Lietuvos laisvės klausimais. Washingtono Lietuvių Bendruomenės skyriaus pirmininkas pulk. D. Skučas buvo surengęs svečio susitikimą su vietos lietuvių su pamaldų Nekalto Prasidėjimo Katedroje, Tautos Šventės proga.

Dr. Statkevičius taip pat buvo nuoširdžiai sutiktas Amerikos Psichiatrų

LIETUVA TARPTAUTINIAME OLIMPINIAME KOMITETE?

Rašo K. BARONAS

Vilniškio „Sporto“ bendradarbė R. Griniūtė š.m. spalio mėn. 6 d. laikraščio psl. iškėlė Lietuvos tautinio olimpinio komiteto įsteigimo reikalą. Savo sumanymą labai gabi žurnalistė remia TSRS konstitucijos 80-tu straipsniui, kuris sako: „Sąjunginė respublika turi teisę užmegzti santykius su užsienio valstybėmis, sudaryti su jomis sutartis ir keistis diplomatiniais bei konsuliniais atstovais, dalyvauti tarptautinių organizacijų veikloje“.

Tarptautinis olimpinis komitetas, vienijantis ir koordinuojantis nacionalinių olimpinį komitetų veiklą, propaguojantis olimpizmo idėjas ir puoselėjantis olimpinės tradicijas, yra viena pažangiausių tarptautinių organizacijų.

Visai teisingai R. Griniūtė sako, kad tautinį olimpinį komitetą reikėtų ne įkurti, bet atkurti (mano pabraukta — K.B.) nes Lietuva tokį jau turėjo ir buvo priimta į Tarptautinio olimpinio komiteto šeimą. Tačiau Lietuvos olimpinis komitetas veikė tik iki 1940 m., o kur ir kodėl paskui dingo, istorija kol kas nutyli (R. Griniūtė bijo pasakyti, kad SS-ga Lietuvą okupavo — K.B.). Žurnalistė prašo skaitytojų pasisakyti tuo klausimu, rašant laiškus redakcijai, kadangi Lietuva yra suvereni Tarybų socialinė valstybė. Patyčiai ir pusbalsiu ši tema tai vienur tai kitur jau aptarinėjama. Tad kodėl nekaltinti garsiai?

R. Griniūtė eina dar toliau. Ji susisiekt su latviu, tarptautinės kategorijos rankinio teisėju Janiu Kiuzuliu. Pasirodo, kad Latvija tame klausime yra žymiai toliau pažengusi. Olimpinio komiteto klausimą iškėlė net trys laikraščiai, o Seulo olimpiadoje Latvija tarptautiniam olimpiniam komitetui įteikė net stipriai motyvuotą raštą. Latvis pasakė, kad olimpinėje chartoje numatyta, kad turėti tautinius olimpinis komitetas, o pačiu — patekti po Tarptautinio olimpinio komiteto vėliava ir dalyvauti olimpiadose gali ne tik atskira valstybė, bet ir teritorija su sąlyga, jeigu penkias jos tautines sporto sąjungas, jų tarpe nemažiau kaip tris — olimpinio sporto šakų, pripažįsta atitinkamos tarptautinės sporto sąjungos.

Priešingai Latvijos sporto komiteto pirm. Dalmontas Znatnajs (Lietuvoje tas pareigas eina Z. Motiekaitis) pareiškdamas, nematęs šio reikalo perspektyvos. Atseit, Maskva neduos pinigų. Tačiau žmonės, nusimanantys ekonomikoje ir finansuose sako, jog ši kliūtis įveikiama, tuo labiau — respublikai perėjus prie ekonominio savarankiškumo ir ūkiskaitos.

Savo ilgą straipsnį R. Griniūtė baigia kreipimuisi į skaitytojus, prašydama tuo klausimu ilgesnių pasisakymų laiškuose redakcijai.

Jau spalio mėn. 13 d. „Sportas“ gavęs daug daug laiškų, spausdiname vieną iš pūdingesnių.

L. Jonušys iš Vilniaus rašo:

Lietuvos NOK atkūrimo idėja tikrai verta dėmesio. Puikus mūsų olimpiečių pasirodymas Seule galėjo pagarsinti Lietuvos sportą pasauliui, deja, pagarsino tik mums patiems. Dažnai klausausi Bi-Bi-Si radijo (BBC World Service) sporto laidų anglų kalba; apie krepšinį ten kalbama nedažnai, o iš Seulo buvo pasakojama ir apie TSRS krepšininčių pergalės. Vienaime reportaže pavardėmis buvo minimi ir trys rinktinės žaidėjai — Sabonis, Kurtinaitis, Marčiulionis. Pabigoje tarta, kad „rusai žaidė tikrai gerai ir pelnytai nugalėjo“. Tai tik vienas tipiškas pavyzdys, o jų — galybė.

Žinoma, bandymas atkurti Lietuvos NOK turės daug kliūčių, ir čia sunku tikėtis greitos sėkmės. Bet pradėti (galbūt kartu su latviais ir būtina tuoj pat.

L. Jonušys, Vilnius

Draugijos būstinėje, kur jį sveikino kaip kolegą ir džiaugėsi, kad po ilgų kentėjimų psichiatrinėse ligoninėse jie pasiekė JAV-es. Paminėjo, kad jis daug rašė ir rūpinosi jo išlaisvinimu.

Aplankęs R. Sakadolskio vadovaujamą Amerikos Balso lietuvių skyrių, dr. Statkevičius tarė žodį klausytojams ok. Lietuvoje.

Dr. Statkevičių lankantis Washingtono, jį palydėjo M. Samatienė, kuri buvo jo vertėja per apklausinėjimą Helsinkio Komisijos bei lankant įstaigas. Elta

60 METŲ SUKAKTIS

Viena iš jauniausių Vokietijos žemių — Saaro Kraštas. Tik 1958 metais prancūzai tą teritoriją grąžino Vokietijai, o vokiečiai ėmė įleisti persikėlusius ir pabėgėlius iš rytinių šalių.

Apie 1960 pavasarį čia atvyko geras pusšimtis lietuviškų šeimų, Lietuvoje įrodžiusių savo vokišką kilmę ar pilietybę. Čia jiems niekas nedraudė lietuviškai kalbėti ir tarp savęs bendrauti, todėl tą pačią žiemą susirinko lietuviai su vaikais bendrai atšvęsti Kalėdų eglutę. Barzdotas „Kalėdų senis“ apklausinėjo vaikus ar jie tebemoka lietuviškų eilėraščių ir apdailo skanėstais. Suaugusiems ant stalo atsirado keli buteliai, kurie skanumu anaipol nepasizymi... Taigi, tas Kalėdas ir tenka skaityti LB Saaro Krašte užgimimu. Algirdas Palavinskas iš Lietuvos su šeima atvyko prieš pusmetį. Nuo to laiko, jis jaučią šių apylinkių lietuviškų reikalus. Jis čia ir už Saarlando ribų buvo ir renginių šeiminninkas, ir patarėjas, ir vertėjas ir paskaitininkas, ir kelių laikraščių mažne nuolatinis bendradarbis. Sunkiausiai anot jo, buvo pirmininkauti kultūros Draugijai, kurion susibūrė Vokietijos ir kitų kraštų intelektualai. Palavinskas teigia, kad intelektualai nebūtinai racionaliai galvoja. LKD valdybai pirmininkauti — nei nebandyk kam įsiūlyti, bet kad pirmininkas mažai ir labai blogai dirba, tai tuo įsitikinę daugelis.

1988 metais spalio 10 d. šis lietuvių puselėtojas šventė gražų 60 metų jubiliejų. Palinkėjusi jubiliatui dar ilgai nepailsti, pati ėmiausi kamantinėti jį apie jo nueitą gyvenimą. O kurie jo gerai nepažįsta — pristatysiu:

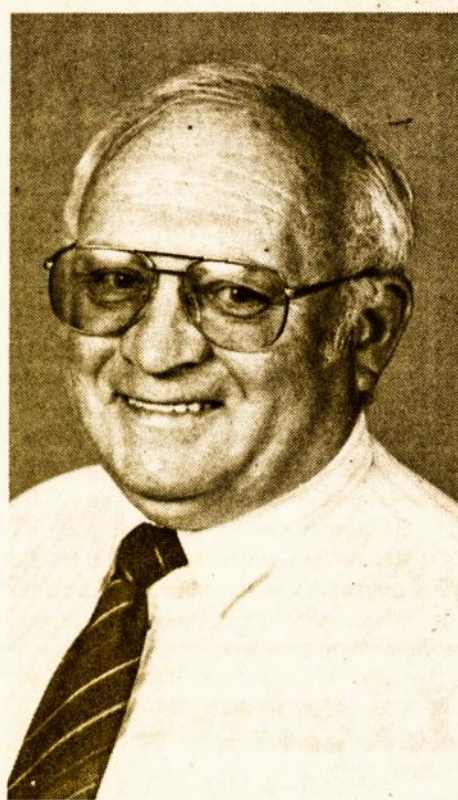
Algirdas Palavinskas gimė 1928 m. spalio 10 d., Kauno apskrityje Babtų valsčiuje, Algupio kaime (kuris šiuo metu nugriautas iki paskutinės trobelės). Mokslo semtis gabumų nestigo. Tik laikai buvo tam nepalankūs. Baigus vietos pradinę mokyklą, artimiausia Babtų progimnazija buvo už 6 kilometrų.

Karui pradžios truko jaunų mokytojų. Švietimo ministerija išleido įstatymą, kuriuo 7-8 klasės gimnazistai, sulaukę 18 metų kviečiami eiti mokytojauti, su sąlyga, kad pereis į mokytojų seminarijos neakivaizdinį skyrių ir ją baigs dviejų-trijų metų bėgy. Ir taip, iki abitūros telikus vienai klasei, dar iki 18 kelių mėnesių trūkstant, su ne meistriškai adytom švarko alkūnėmis, aiškiai per dideliais tėvo batais (tėvas pasilikio sau medines aulines klumpes), 1946 metų rugsėjo 1 d. Juodačių mokyklos vedėjui prisistato naujas „mokytojas“, Pala-

ĮSTEIGTA KOMISIJA STALINO NUSIKALTIMAMS TIRTI

Sąjūdžio Žinios liepos 25 d. ir „Gimtasis Kraštas“ paskelbė, jog įsteigta komisija „stalinizmo nusikaltimams tirti“. Steigėjai — Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis ir sovietinės Sociologų Sąjungos Lietuvos skyrius. Į liepos 13 d. steigiamajame susirinkime sudarytą komisiją įeina kompozitorius J. Juzeliūnas (pirmininkas), žurnalistas A. Čekuolis, kunigas J. Lauriūnas, ir grupė istorikų, filosofų, teisininkų, mokslininkų. Komisijos tikslai: sudaryti ir paskelbti vardinį teroro aukų bei jų šeimų sąrašą, registruoti ir spaudoje skelbti „represijų vykdytojų“ prievartos veiksmų ir pavardės žmonių, „pasizymėjusių ypatingu žiaurumu“, rinkti nukentėjusių atsiminimus bei kitą dokumentinę medžiagą, rūpintis archyvinės medžiagos apie „stalinizmo nusikaltimus Lietuvoje“ išleidimu.

Komisija kreipiasi į Lietuvos visuomenę ir organizacijas pagalbos. Vardinio teroro aukų ir jų šeimų narių sąrašo sudarymas esąs „kiekvienos civilizacijos tautos, pripažįstančios žmogaus vertę“, pareiga. Nepasitenkindama archyvų tyrimu, komisija nori išbandyti ir visuotinę gyventojų apklausą. Užpildytos anketos prašomos siųsti šiuo adresu: 232600 Vilnius, Mičiurino 1/46 LTSR, MA Filosofijos, Sociologijos ir Teisės Institutas, Lietuvos Filosofijos Istorijos skyrius, Mečys Laurinkus. Komisija tikisi, kad „užsienyje gyvenantys tautiečiai“ jai padės įsigyti „atskirą profesinį personalinį kompiuterį“ su didelės apimties „Winchester“ tipo magnetiniu disku. Elta

Algirdas Palavinskas

vinskas. Sekančiais metais, jau Pažečių prad. mokyklos vedėjas, o dvidešimtmis — Betygalos valsčiaus švietimo skyriaus vedėjas. Beje, jau vedęs. Naikinami valsciai ir atrodo, kad Palavinskas liks be darbo, bet jis sutiko mokytojauti rusų apgyvento Maskvitų kaimo mokykloje rusų kalbą.

1950 metais pavasarį, Palavinskas pašaukiamas į privalomąją tarnybą. Patenka į kalnų pėstininkus Kara-Kumio dykumoje ir Kopet-Dago kalnyuose. Per trejus metus kariuomenėje užsitarnavo karininko laipsnį ir grįžo į Lietuvą.

Mokytojauja Tytuvėnuose, Lyduvėnuose. Milicija suseka, kad žmona su tėvais karo metu buvo Vokietijoje ir turi vokiečių pilietybę, jos motina su seserimis ir broliu išvežti į Sibirą. Toks milicijos „atradimas“ įvyko pačiu laiku: Adenaueris išgavo iš Bulganino sutikimą išleisti vokiečių piliečius į Vakarų Vokietiją.

1960 Palavinskas kartu su Palavinskienės motina, seserimis ir broliu atvyko į Federalinę Vokietiją. Palavinskas gauna darbą metalo fabrike; pradžioje su karučiais rankioja metalo atliekas, po kelių mėnesių jau gerai valdo kelias sudėtingas stakles. Tuo metu Palavinskienė mokosi med. seserų mokykloje, o ją baigus išleidžia mokyti vyrą. Per pusmetį jis baigė studijų kolegiją ir įstoja į universitetą. Po to seka dviejų metų darbas Vasario 16-sios gimnazijoje bendrabučio vedėju. Grįžta vėl studijuoti į aukštąją Ped. M-lą. Ją sėkmingai baigęs nuo 1968 iki 1975 dirba vokiečių mokyklose. Dar tebemokytojaudamas kartas nuo karto kviečiamas vertėjauti įvairiais reikalais atvykusioms rusų delegacijoms. Pagaliau suvilijotas geresniu uždarbiu visai pereina vertėjo darbui. O vis dėlto, pedagoginė „gyslelė“ nerimsta: Palavinskas neretas svečias Liet. gimnazijoje, kolegiškai stebi ir diskutuoja metodinius ar didaktinius klausimus, rašo straipsnius apie gimnazijos mokinių pasiekimus ar nesėkmes.

Palavinskas neapsiriboja visuomenine veikla vien tik Saaro Krašte. Jis paskaitomis dalyvauja Annaberge, Hüttenfelde, Münchene ar Memmingene. Palavinskų sūnus Ričardas yra branduolinės chemijos daktaras, o duklė, pasuko paskui mamytę ir dirba med. seserimis.

Tiek darbovietėje, tiek kaimynų tarpe Palavinskų šeimą yra gerbiama. Darbovietėje Palavinskas kelis kartus apdovanotas piniginėmis premijomis, garbės raštais, auksiniu laikrodžiu.

Palavinskas nepaprastai domisi padėtimi Lietuvoje. Vargu ar rasi lietuvių pačioje Tėvynėje, kuris prenumuotų tiek lietuviškų laikraščių iš Lietuvos ir būtų taip puikiai Lietuvos gyvenimu pasiinformavęs.

Kad pamaina jam pagal metų skaičių praverstų, tai tiesa, bet kad kas nors dar ryt-poryt jį su jo visom žiniom, gabumais, patirtimi, o ir nuoširdumu, pakeistų yra nerealai svajonė.

Tad ir jo apvalaus jubiliejaus proga palinkėkime jam „Ilgiausių Metų“, tikėdami dar daug jo surengtų švenčių, suvažiavimų, koncertų parodų, „Motinų Dienų“.

Rūta Šlionienė

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England
Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė
Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;
Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skiltyje įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštįje kieno nors spausdinamą skelbimą turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR

Lapkričio 11-13 — VLIKŲ Seimas, Bostone, Massachusetts, JAV.

Lapkričio 26 d. — Kariuomenės šventės minėjimas Bradforde.

Gruodžio 3 d. — įvyks Tradicinis Pabaltiečių Moterų Bazaras, Latvių namuose 72, Queensborough Terrace, Bayswater W.2. Pradžia 11 val.

Gruodžio mėn. — Svajonių Aidai Britanijoje.

1989 m.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

METINIS SUVAŽIAVIMAS

DBLS-gos ir LNB-vės metinis narių Suvažiavimas įvyks 1989 m. balandžio 8-9 dienomis Lietuvių Namuose Londone.

REIKALINGA TALKA

Lapkričio 19 bus švenčiama Jungtinių Tautų „Žmogaus Teisių“ paskelbimo šventė. Ji vyks Kingsway Princetono College, Sidmouth Street, London WC1. Šventės pradžia 10 val., o pabaiga 17 val. Įėjimas 2 sv. asmeniui.

Šventės metu bus Baltų parodėlė. Šia paroda rūpinasi R. Teteris ir C. Last. Jiems reikia talkos, ypatingai iš ryto, išdėlioti, o vėliau prižiūrėti Baltų parodėlę.

Galintieji padėti prašomi skambinti, kaip galima greičiau: R. Teteris 01-455 9944, arba C. Last 01-508 5142.

Ypatingai prašomi atsilipti tie, kurie žino apie esamą Baltų kraštuose dabartinę padėtį. Chris Last

RUDENS SUSITIKIMAS

Lapkričio 26, Didžiosios Britanijos Baltų Sąjunga ruošia Rudens susitikimą, Rowfant House, Wallage Lane, Rowfant, Crawley, W. Sussex (40 minučių nuo Londono).

Susitikimas prasidės 12 val. ligi 24 val. Pietus ir vakarienę įskaitant kainuos 10 sv. asmeniui.

Programoje bus paskaitos, debatai, pasilinksminimas ir kt.

Norintieji ten ilgiau pasilikti turi susitarti su šeimininkais telefonu: 0342 714869. Valdyba

KALĖDINIS BAZARAS

Gruodžio 3 d., šeštadienį, Latvių Namuose, Londone, įvyks tradicinis, pabaltiečių moterų rengiamas, kalėdinis bazaras, kuriame „Dainava“ atstovaus lietuviams.

Tautiečiai prašomi talkon. Lietuviškam stendui reikia tautodailės dirbinių, juostų, gintaro ir kt. Be to, loterijai, kuri visada duoda didžiausią pelną, priimame įvairius fantus. Bazarą paremti galima ir piniginių aukom.

Prašome dosniai atsilipti į šį mūsų prašymą. Daiktus ir pinigines aukas prašome atsiųsti iki lapkričio 26 d. šiuo adresu: „Dainava“, 2 Ladbroke Gardens, London, W.11.

Iš sutelktųjų lėšų „Dainava“ šelpia vargan patekusius tautiečius, remia lietuvišką gimnaziją, „Europos Lietuvį“ ir jaunimą, skiria atitinkamas sumas mūsų tautiniams ir kultūriniais reikalams. Dainaviets

KAZIMIERUI BIVAINIUI
mirus,
giliai užjaučiame
jo gimines ir draugus
Nottinghamo „Gintaras“

KAZIMIERUI BIVAINIUI
mirus
jo gimines ir draugus
giliai užjaučiame ir
kartu liūdime
LSS Europos Rajono Vadija

AUKOS SPAUDAI

A.Z. Jokubaitis — 15.00 sv.

O. Tunaitis — 5.00 dol.

J. Blinstrubas — 20.00 sv.

A. Dziuvė — 14 sv.

Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

NOTINGAMAS

RUDENS BALIUS

Nottinghamo Moterų Draugija lapkričio 26 d. 19 val., Latvių klube, 1A Standhill Rd. Carlton Hill, Nottingham, rengia rudens balių. Bus šilti pietūs. Įėjimas 4 sv. asmeniui. Bus turtinga loterija. Kviečiame tautiečius iš arti ir toli. Kas norėtų dalyvauti prašome užsirašyti iki lapkričio 20 dienos pas Damaševičienę, tel. 505686, arba pas Vazgauskienę — 871 694.

Moterų D-jos Valdyba

BRADFORDAS

SVARBUS SUSIRINKIMAS

DBLS CV susitarusi su Bradforde skyriumi kviečia Bradforde ir aplinkė, bei visos šiaurės Anglijos skyrių narius ir suinteresuotus, o ypač visokio amžiaus jaunimą, į susirinkimą Bradforde lietuvių „Vyties“ klube, 5 Oak Villas, šeštadienį, lapkričio 26 d. 14 val. Programoje DBLS organizaciniai, kultūriniai, jaunimo ir lituanistikos reikalai.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Lapkričio 26 d., šeštadienį, rengiamas platesnio masto mūsų nepriklausomos Lietuvos Kariuomenės atkūrimo jubiliejinis 70 metų minėjimas.

DBLS-gos pirmininko Jaro Alkio paskaita.

DBLS-gos Ansamblio „Gimtinei“ vadovei Vidai Gasperienei koordinuojant, meninę programą-koncertą atliks Vincento O'Brien vadovaujama Ansamblio dainų grupė „Harmonija“.

Bus loterija ir kavutė.

Pradžia 5.30 val. vak.

Maloniai kviečia visus gausiai minėjime dalyvauti.

Vyties klubo valdyba

DERBY

Gruodžio 10 d. vietos DBLS-gos Derby Skyrius rengia ekskursiją į Coventry, į Svajonių Aidų koncertą. Iš Derby išvykstame į „Duke of York“ viešbučio, Burton Road Derby, 17 val. Iš Coventry grįžtame 23.30 val.

Ekskursantams kelionė bus veltui, pirmieji užsiregistravę turės teisę pasirinkti vietą mašinoje. Užsiregistruoti prašom pas J. Valantiną, tel: Derby 372452. Sk. Valdyba

SVAJONIŲ AIDŲ

koncertai Britanijoje

Šeštadienį, 10-to gruodžio 18.30 val. Ukrainiečių klube 103 Leicester Crossway, Coventry. Po koncerto šokiai iki vidurnakčio. Įėjimas 2.50 sv.

Sekmadienį, 11-to gruodžio 15 val. Lietuvių Sodyboje, Headley Park, Picketts Hill, Nr. Bordon Hants. Įėjimas 2.50 sv.

Penktadienį, 16-to gruodžio 20 val. Škotijos lietuvių klube, 79a Calder Rd. Mossend, Bellshill, Lanarks, Scotland. Įėjimas 2.00 sv.

Pirmą kartą išgarsime ir pamatysime lietuvių menininkus iš Australijos! Pavieniui, ar su ekskursijomis — ir jaunimas ir vyresnieji — visi važiuojame į koncertus! Ruošia pasaulio Lietuvių Jaunimas su DBLS ir DBLSJ pagalba.

PADĖKA

Mylimai sesutei, švogerka ir tetai A.A. ELENAI BLIUDŽIUTEI mirus, labai nuoširdžiai dėkojame kun. Matuliui už velionės lankymą ligos metu; už maldas laidojimo koplyčioje; gedulingas Mišias šventovėje ir už pasakytą prasmingą pamokslą, palydėjus velionę į amžino poilsio vietą ir pasakytus atsisveikinimo žodžius.

Nuoširdi padėka lankiusiems velionę namuose ir ligoninėje, ypatinga padėka draugams ir pažįstamiems už prašiusiems mišias už velionės sielą, kurie užjautė žodžiu raštu ir per spaudą ir puošė vainikais ir gėlėmis velionės karstą. Nuoširdus ačiū K. Bivainiui už atsisveikinimo kalbą kapuose.

Didelė padėka p. Vainorienei už pagalbą paruošti užkandžius ir mano liūdnomis valandomis daug padėjusiai. Z. ir V. Jurams už visokeriopą pagalbą, mieloms ponios už pyragus. Ir bendrai visiems, kurie palydėjo a.a. Eleną į amžino poilsio vietą. Ačiū.

Visų parodyta užuojauta liks mūsų širdyse.

M.J. Klumbiai,

Liudas ir Tomas su šeima

PADĖKA

Po sėkmingos jau 39-tosios, tradicinės skautų vasaros stovyklos Sodyboje ir LSS 70-ties metų Jubilėjaus proga, noriu nuoširdžiai padėkoti visiems skautų remėjams, už moralinę, materialinę paramą, duodant galimybę veikti ir išsilaikyti iki šiai dienai.

Nuoširdus ačiū DBLS Centro Valdybai, DBLS Skyriams, Lietuvių Klubams, Dainavos, Nottinghamo ir Škotijos Lietuvių Moterų Draugijoms, LSS Pirmijai ir LS Fondo Pirmininkui v.s. C. Kiliuliui ir Valdybai, pavieniems remėjams, nepailstančiai remiantiems skautiškąją veiklą. Dvasiškams už dvasinę globą, maldas, „Europos Lietuvos“ redakcijai, „Nidos“ spausuvei, „Budėkime“ redaktoriui K. Barėnui ir anglų kalbos peržiūrėtojai P. Tričiui, administratoriui J. Levinskui, „Šaltinio“ redaktoriui s. kun. dr. S. Matuliui MIC, Sodybos vedėjams P. ir L. Podvoiskiams už nuoširdžią globą ir paramą stovyklos metu. Skautų remėjams A. Ivanauskui ir J. Šleptui, už sunkų darbą taip gražiai sutvarkant stovyklavietėje rudens audros išvertus medžius. Stovyklos virėjams B. Butrimui, K. Gugienei, ir J. Raišienei už puikų maistą stovyklautojams.

Padėka stovyklos dvasios Vadui kun. A. Gerybai už šv. Mišių aukas, instrukcijas, A. Strikaitytei už pravestas lituanistikos pamokas ir svečiui iš „Aušros“ tunto Vokietijoje, stovyklos adjutantui ps. P. Verseliui, už puikiai atliktas uždėtas pareigas ir darbą stovyklos gerovei. M. Barėnienei už sudarytą ir išleistą lituanistikos pamokų leidinį „LITHUANIA“ Nr. 5, kuris buvo išduotas stovyklautojams pasiimti į namus ir pasimokyti.

Ačiū visiems, kurių gal ir nepaminėjau, kurie prisidėjo prie sėkmingos stovyklos. Nenorėčiau pamiršti padėkoti visiems, kurie taip došniai atsilipti į mūsų aukų vąjį vykstantiems į VII-tą Tautinę Stovyklą JAV, kur mus atstovavo net 21 asmuo. Nuoširdus skautiškas AČIŲ.

s. S.B. Vaitkevičius

LSS Europos Rajono Vadas

EUROPINĖ LAISVĖS KAMPANIJA

Gruodžio 10, 14.30-17.30 val. Westminster Centrinėje salyje įvyks Europinės Laisvės kampanijos steigiamasis susirinkimas.

Europinės Laisvės kampanijos organizatorius yra „ELG“ — Europos Bendradarbiavimo grupės komiteto sekretoriatas, susidedantis iš The Rt. Hon. Sir Frederic Bennett, Norris McWhirter, CBE, R. Marcetic, I. Koluzs, F. Kurlak, K. Szymaniak, P.A. Townsend ir P. Vander Elst.

Europinės Laisvės kampanija siekia laisvės Europos tautoms, pavergtoms Sovietų Sąjungos.

Steigiamajame susirinkime kalbės Sir Frederick Bennett ir kiti parlamentariai. Įėjimas — 2.50 sv. asmeniui.

VOKIETIJA

KVIEČIAMI MENININKAI

Europos lietuvių dienose 1989 m. birželio 23-25 d.d. numatyta suruošti Vakarų Europoje gyvenančių lietuvių dailininkų bei skulptorių darbų paroda. Ji galės būti pratęsta ir ilgesniam laikui.

Didžiojoje Britanijoje gyvenantieji menininkai yra kviečiami ir jei sutiktų su savo darbais kalbamoje parodoje dalyvauti, prašom mums nedelsiant pranešti.

Rašyti: J. Lukošius, Romuva, 6840 Lampertheim 4 Hüttenfeld, W. Germany. Tel. 06256-322.

UŽBAIGIANT 70-įS SKAUTIŠKUS METUS

Giedrų rudens savaitgalį, spalio 22-23 dienomis, 28 skautai ir vadaai suvažiuavo Škotijoje, pas lietuvių užbaigti skautiškos veiklos metus.

Ši sueiga vyko Škotijos Lietuvių klubo patalpose. Vytauto Didžiojo Draugovė sk. vyt. Matui Julijui vadovaujant priėmė Geležinio Vilko D-vės būrį su vadovu ps. Vincentu O'Brien ir jo pagelbininku ps. Vladu Gedmintu. Taip pat atvyko Europos Rajono Vadeivė ps. Vida Gasperienė su skautais iš Aušros Vartų Marijos d-vės. Gerai paruoštoje programoje buvo mažų rūšimas, pamokos ir žaidimai. Sesė Vida mokė lietuvių kalbą.

Šeštadienio vakare dalyvavome tarptautiniame koncerte Glasgove, kur lietuvių atstovavo vadovės Katriutės Ruginienės tautinių šokių grupė „Aušra“.

Savaitgalio svarbiausia diena — sekmadienis. Po rytinių žygiavimo pamokų, brolio Vlado pravedų, pavyzdinai nužygiavome iškausyti šv. Mišias. Jas atnašavo kunigas Andriūšius. Per šv. Mišias giedojo bažnytinis choras, vadovaujamas Prano Dzidoliko.

Po mišių, kaip jau čia įprasta, šeimininkės pavaišino tėvelius, svečius ir skautus. Salė buvo papuošta skautiškais motyvais.

Klubo pirmininko J. Blūdžiaus vardu pasveikino Alan Poutney. Seserijos vardu Škotijos lietuvių sveikino Vida Gasperienė. Tolimesnės ceremonijos paliko gilų įspūdį, nes retai matome tiek daug lietuviškos kilmės jaunimo skautų eilės. Tai parodo, kiek yra daug tokių jaunųjų mūsų tarpe. Aštuoni skautukai garsiai ir aiškiai davė įžodį. Valio, Škotijos skautams!

Vyriausios Skautininkės įsakymu, Europos rajono Vadeivė įteikė Katriutei Ruginienei Ordiną už Nuopelnus su remėjų Kaspinu. Ši nenuilstanti jaunimo kultūrinės veiklos vedėja Škotijoje jau ilgus metus rūpinasi jaunimu. Linkime jai sėkmės ir toliau tęsti šį svarbų darbą.

Kadangi Europos Rajono Vadas ir Brolijos vadeiva negalėjo šiame savaitgalio būti, jų pareigas atliko ps. Vincentas O'Brien. Skaityti sveikinimai, linkėjimai ir pranešta apie ateinančius 40 metų jubiliejinius metus lietuviškam skautavimui Didž. Britanijoje. Po to prie skautų lauželio svečiai susipažino su skautiškam dainom, skautiškais špomis ir juokais. Tuo buvo užbaigta oficialioji skautiška diena. Po vakarienos skautai dar tęsė toliau, tobulinosi skautybėje ir lietuvių kalboje.

Šis pavykęs savaitgalis rodo, kad dirbant kartu ir su nuoširdumu galima daug atsiekti. Vadovų pastangos atsispindėjo jaunimo darbuose ir kėlė upą tėvams, ragint savo vaikus dirbti lietuviško skautavimo labui.

Budėkime! Škotijoje buvusi Sesė

TRAKŲ PILIES VARTŲ BOKŠTE IŠKELTA TRISPALVĖ

Vilniaus radijas vietinėje laidoje lietuvių kalba spalio 27 d. pranešė, kad Švenčiausios Panelės Marijos Apšviestimo Bažnyčioje Trakuose paminėtos 558-osios sukaktuvės nuo Vytauto Didžiojo mirties. Tą bažnyčią Vytautas Didysis įsteigė 1409 metais.

Kunigai atvyko iš įvairių Lietuvos parapijų į šv. Mišias, kurias laikė Prelatas Algirdas Gutauskas, Vilniaus Arkivyskupijos Administratorius.

Tautinė vėliava buvo pašvesta laike mišių, kurią po to Trakų moksleiviai nešė per miestą ir ją iškėlė ant Trakų pilies Vartų Bokšto.

Tai buvo pirmos tokios iškilmės pokarinėje Lietuvoje. J.B.

NEPATENKINTI STUDENTAI

Vilniaus radijas anglų kalba laidoje užsienio lietuviams pranešė, kad spalio 26 d. įvyko studentų piketas prie Vilniaus Universiteto. Studentai nešė plakatus: „Sąžinės laisvę studentams“, „kaip mes galime studijuoti neturėdami teisės ką pasirinkti“? „dabartinis privilomas visuomeninių mokslų mokymas nesuderinamas su persitvarkymo turiniu“, „Demagogai ideologai, drebėkite!“.

Vienas ketvirtos kurso studentas sakė: „Mes norime, kad visuomeniniai mokslai būtų dėstomi dvidešimto amžiaus žmonijos kultūrinių atsiekimų šviesoje. Mes norime, kad būtų dėstoma filosofiniu ir metodologiniu požiūriu, kurie skiriasi nuo marksistinio. Studentai turi turėti teisę pasirinkti kursų, kuriuos jie nori lankyti. Mums kelia nerimą marksizmo-leninizmo egzaminai. Valstybiniai egzaminai turėtų būti tik iš vienos disciplinos, nes ideologiniai požiūriai neturi ryšio su valstybiniais egzaminais. Mes taip pat tikime, kad mokslinei ateizmas gali vargiai būti laikomas, kad jis yra mokslinis. Jis turėtų būti pakeistas pasaulio kultūros disciplina.“

Vilniaus Universiteto Akademine Taryba svarstė tuos reikalavimus iki giles nakties. Po to beveik visi studentų reikalavimai buvo patenkinti. Ateizmas bus pakeistas religijos istorija ir šis kursas bus neprivalomas. Politinė ekonomija laikinai nebus dėstoma. Mokslinei komunizmo valstybiniai egzaminai bus pakeisti kolokvijumu, kuris nebus vertinamas pažymiais. J.B.

SVEIKINIMAI

EUROPOS LIETUVYJE

Kalėdų ir Naujųjų Metų sveikinimai „Europos Lietuvyje“ yra geriausias būdas prisiminti savo gimines bei pažįstamus švenčių proga.

Sveikinimus spausdintume kalėdiname „Europos Lietuvyje“, todėl neveluokite, bet, pridėję auką spaudai, siųskite sveikinimą redakcijos vardu, kaip galite greičiau.

Mes pažadame visus sveikimus gautus iki gruodžio 12 d. atspausdinti „Europos Lietuvyje“.

MIRĖ JADVYGA

CHODAKAUSKAITĖ-TŪBELIENE

Putname, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolių namuose mirė buvusio nepriklausomos Lietuvos ministro pirmininko Juozo Tūbelio našlė Jadvyga Chodakauskaitė-Tūbelienė. Gimusi prieš 96-erius metus, Jadvyga Tūbelienė nuo pat jaunystės dienų įsijungė į lietuvišką patriotinę veiklą: nepriklausomoje Lietuvoje buvo žymi visuomeninė, spaudos darbuotoja, socialinė veikėja, įsteigė ir globojo įvairias organizacijas, atstovavo Lietuvai tarptautiniuose socialiniuose ir politiniuose suvažiavimuose. Prieš sovietų okupaciją '40-ais metais pasitraukė į vakarus pastoviai įsikūrusi Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

PAMALDOS

Eccles — lapkričio 13 d. 12.15 val. Nottingham — lapkričio 13 d., 11.15 val., Židinyje.

Leicesteryje — lapkričio 13 d., 14 val. Švč. Širdyje.

Nottingham — lapkričio 20 d., 11.15 val., Židinyje.

Derbyje — lapkričio 20 d., 14 val. Bridge Gate.

Leigh — lapkričio 20 d., 4.30 val.

Manchester — Lapkričio 27 d., 12.30 val.